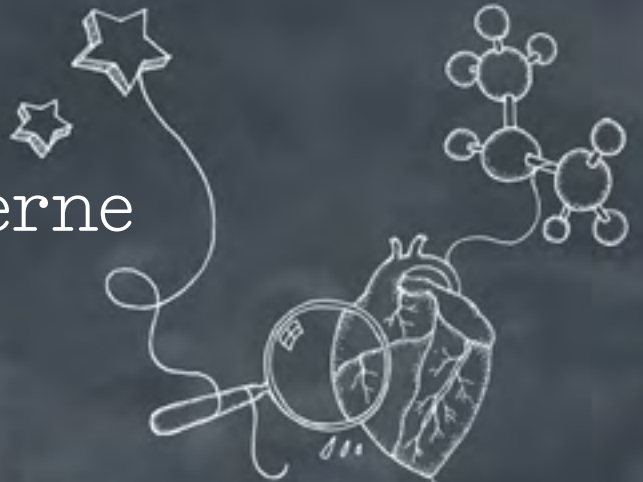
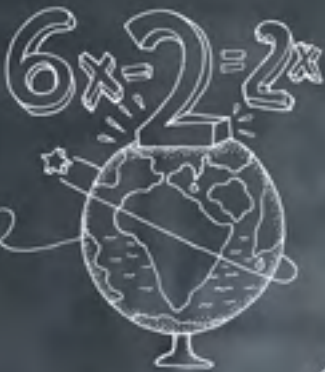

Undervisning

- for alle

TEMA

Motivation
- sådan får eleverne
lyst til at lære

5 former for motivation **S. 16**
Data er mere end tal og tests **S. 8**
Du påvirker dine elevers valg **S. 14**

Januar / 2016

EVA

ALLE KAN MOTIVERES

Undervisning – for alle

© Danmarks
Evalueringsinstitut 2016

Redaktion
Thea Nørgaard Dupont
Maria Holkenfeldt Behrendt

Design
Trine Agger Designstudio

Tryk
rosendahls

Omslag foto
Lasse Bech Martinussen

Illustrationer
Matilde Digmann

ISBN/ISSN
ISBN: 978-87-7958-866-0
ISSN: 2246-4425 (trykt udgave)
ISSN: 2246-4433 (www)

Eftertryk med
kildeangivelse tilladt

Leder

Ved Katja Munch Thorsen,
vicedirektør og områdechef, EVA

VI VED FRA FORSKNINGEN, at børn, når de starter i skolen, ofte er nysgerrige, prøver sig frem og klør på. Vi ved også, at der for alt for mange af disse elever desværre sker noget med deres motivation i løbet af skolegangen, så de ikke oplever samme gejst og glæde ved skolen, når de nærmer sig afslutningen af skolegangen.

Når motivationen for skole og læring er på retur, er det ikke noget, der bare sker i de enkelte elever. Det sker snarere i *mødet* med dem. Derfor er det at sikre motivation også noget, man som professionel kan arbejde med. Så det er vigtigt at være opmærksom på, hvordan man møder eleverne i skolen, og hvilke muligheder man giver dem, så mødet med skolen bliver meningsfuldt.

Undervisning for alle er Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) magasin til dig, der er lærer i folkeskolen. Magasinet handler om din undervisning, når den er bedst, så den giver eleverne flest læringsmuligheder og det størst mulige udbytte.

I første nummer af magasinet stillede vi skarpt på det at møde alle elever – med de mange forskellige behov, der findes i en klasse i dag. Nu sætter vi med andet nummer af magasinet fokus på undervisning, der motiverer dine elever. Det gør vi, fordi motivation er helt afgørende for elevernes læring og deres oplevelse af skolen.

Dalende motivation er noget, alle i skolen bør have fokus på. Elevernes motivation er nemlig en vigtig forudsætning for, at de rykker sig og bliver så dygtige, som de kan. Og det *kan* lade sig gøre at bevare motivationen eller ligefrem genskabe den for sine elever. Det er med andre ord aldrig for sent at sætte ind.

At blive mødt af lærere, der har troen på og høje forventninger til, at man som elev kan rykke sig, uanset hvor hårde odds man måtte have med sig i bagagen, er virkningsfuldt, viser meget forskning. I reportagen fra Achievement First Brooklyn High School i New York kan du bl.a. læse, hvordan lærere fra en skole i et udsat område arbejder bevidst med at støtte eleverne i at klare sig godt gennem skolen og at ville arbejde hårdt for det (s. 4).

Motivation er ikke én og samme ting for alle elever. Det, der motiverer den ene, moti-

verer ikke nødvendigvis den anden. Forskere har set nærmere på motivationsbegrebet og på, hvad der virker motiverende for forskellige elever. Og så slår de fast, at motivation ikke er noget, man har eller ikke har, men noget, der skabes. Det kan du læse om i artiklen "5 former for motivation" (s. 16).

At få konkret og anvendelig feedback, der har fokus både på det gode og på det, der kan blive bedre, kan virke meget motiverende. Men for at kunne ramme hver enkelt elev kræver det, at du som lærer ved præcist, hvor dine elever er, og at du har et bevidst blik på dem alle. Her kan et systematisk arbejde med data være en hjælp. Det kan du bl.a. læse om i artiklerne "Feedback – tre gode eksempler" (s. 22) og "Data er mere end tal og tests" (s. 8).

Vi håber, at vi med dette magasin også kan motivere dig til at tage nogle af artiklernes pointer med i undervisningen og bruge dem i sammenhæng med din egen viden og erfaring.

Rigtig god læselyst!

Katja Munch Thorsen,
vicedirektør og områdechef, EVA

Indhold

BROOKLYNS HELDIGE BØRN

Reportage fra Achievement First Brooklyn High School. Få indblik i det bevidste arbejde med at bryde den sociale arv. Her gennemses hele skolen af høje forventninger, tillid og den såkaldte 'can do'-tilgang.

S. 4

Det motiverer os!

Hvornår synes elever, at undervisningen fanger og rykker dem? Se elevernes fotos, og læs lærernes refleksioner.

S. 12

Data er mere end tal og tests

At arbejde med data handler først og fremmest om systematik. Få et bevidst blik på det, du ønsker, dine elever skal lære.

S. 8

Motivation er ikke én og samme ting for alle elever.”

Katja Munch Thorsen

5 FORMER FOR MOTIVATION

Motivation er ikke bare noget, elever har eller ikke har. Forskere har fundet frem til fem former for motivation, elever i udskoling orienterer sig efter. Bliv klogere på, hvilke motivationsformer du og dine kolleger bringer i spil.

S. 16

Du påvirker dine elevers valg

Mange lærere er ofte ubevidst med til at præge eleverne i retning af gymnasiet, viser en undersøgelse fra EVA.

S. 14

Elever vokser i lærerrollen

Forskning viser, at elever får en masse ud af at undervise hinanden. Mød en lærer og nogle elever, der har haft stort udbytte af undervisningsformen - og hent inspiration til din egen klasse.

S. 20

Kort nyt fra EVA

Læs blandt andet om EVA's kommende udgivelser og arrangementer.

S. 11

Feedback – tre gode eksempler

Feedback i undervisningen har stor betydning for elevernes læring, viser forskning. Bliv inspireret af tre dansk lærere.

S. 22

Brooklyns heldige børn

Achievement First Brooklyn High School er ikke en high school, der er forbeholdt børn af rige og velstillede newyorkere. Her arbejder man bevidst med at bryde den sociale arv. Det er nemlig en grundpille i skolens lærings syn, at alle har evner til at præstere godt, hvis de er motiverede, bliver vist tillid og er indstillede på at arbejde hårdt.

AF

vicedirektør og områdechef

Katja Munch Thorsen og

evalueringskonsulent Bjarke Frydensberg

“SHIIINE ...!” LYDER DET med en ung kvindes klare og næsten syngende stemme, der i nogle sekunder fylder klasseværelset, mens hun strækker armene frem og hænderne ud i en bevægelse, hvor fingrene danser op og ned i luften. Hele klassen følger med det samme deres lærers bevægelser og opfører i nogle sekunder en fingerdansende symfoni til ære for en klassekammerat, der lige har givet et rigtig godt svar på et spørgsmål i undervisningen.

Der er engelsk på skemaet i en 8.-klasse på Achievement First Brooklyn High School. Sammen med en gruppe danske uddannelsesfolk er vi på studietur til New York for at besøge nogle af de skoler og uddannelsesinstitutioner i byen, der er langt fremme med at skabe et ambitiøst og motiverende læringsmiljø, hvor eleverne, der ofte kommer fra familier, hvor forældrene ikke har uddannelse, arbejder hårdt for at bryde den sociale arv.

Uncommon Achievement

Efter en gåtur fra metroen gennem den farverige bydel med de karakteristiske byhuse er vi en time tidligere ankommet til den store røde murstensbygning, hvor skolens glasport med ordene 'Uncommon Achievement' som det første røber, at Achievement First Brooklyn High School er en skole, der forventer ekstraordinære præstationer af sine elever.

Achievement First Brooklyn High School er ikke forbeholdt børn af rige og velstillede newyorkere. På skolen, der ligger midt i et altovervejende sort og asiatisk kvarter i byen, kan alle elever komme ind, hvis de er motiverede nok. Ud fra elevernes ansøgning bliver der trukket lod om pladserne, så alle har den samme chance for at komme ind. Det er nemlig en grundpille i skolens læringssyn, at alle har evner til at præstere godt, hvis de er motiverede og bliver vist tillid, og hvis de er indstillede på at arbejde hårdt.

Skolens navn er i det hele taget valgt med omhu. Lærerne, vi møder på skolen, brænder for og tror på, at de som lærere kan bidrage til, at eleverne udvikler en tro på sig selv og deres egne evner. Målet er, at alle elever i kraft af høje forventninger og den støtte, de

får, udvikler evnerne til at arbejde målrettet og lykkes med at tage en uddannelse.

Værdien af høje forventninger

På en rundtur i gangene på skolen, hvor eleverne flokkes i deres skoleuniformer omkring røde, skinnende highschool-skabe mellem lektionerne, passerer vi flere skilte med slogans, der udtrykker skolens ånd og fokus på at tage uddannelse alvorligt og at tro på

FÅ MERE VIDEN

Læs mere

I EVA's undersøgelse 'Høje forventninger til alle elever' (2013) identificeres bl.a. en række fokuspunkter, man kan styre efter i arbejdet med at have høje forventninger til alle elever – herunder at tale om begrebet, at skabe et trygt og ambitiøst læringsmiljø, at inddrage den, der skal udvikle sig, samt at lade høje forventninger gennemsnitligt hele kulturen.

John Hattie, *Synlig Læring – for lærere*, 2013, Dafolo

Talent Development School Secondary, *An evidence-based school improvement model for grades 6 to 12* (brochure), www.tdschools.org

▼
sig selv. På et skilt står ordene 'FIND SOLUTIONS' med rød skrift på gul baggrund. Et andet siger 'OWN IT. FIX IT. LEARN FROM IT' med stærkt blå bogstaver på samme gule baggrund.

Under rundvisningen fortæller en ung sort kvinde, hvordan hun og de andre lærere i det daglige prøver at være meget tydelige med hensyn til at vise eleverne, at de tror på deres evner, og at de har høje forventninger til deres indsats og præstationer. Lærerne på skolen repræsenterer en bred blanding af amerikanske rødder med sorte, latinamerikanske, asiatiske og hvide træk. Fælles

for dem alle sammen er, at de kommer fra familier, hvor forældrene ikke havde lange uddannelser. Og det er en bevidst strategi fra skolens side, når den rekrutterer lærere. På den måde fungerer de unge lærere, der selv er mønsterbrydere, som rollemodeller for eleverne.

Høje forventninger er netop også, hvad meget forskning peger på som afgørende for elevernes mulighed for at præstere godt og udvikle sig i en positiv retning. Ifølge den newzealandske uddannelsesforsker John Hattie er spørgsmålet ikke, om en lærer har forventninger til sine elever. Det har hun.

Spørgsmålet er, om en lærer har forkerte eller uhensigtsmæssige forventninger. Lave forventninger kan nemlig let føre til ringe resultater.

Lærerne på Achievement First Brooklyn High School står for det, den amerikanske forsker Robert Balfanz betegner som en "can do culture". De har fokus på alle de ting, de i deres daglige arbejde kan gøre for at rykke eleverne mest muligt i deres faglige og personlige udvikling. Lærerne ved, at deres syn på og tilgang til eleverne og deres muligheder for at lære er afgørende for elevernes tro på sig selv, deres arbejdsindsats og deres faktiske præstationer. Og de brænder for at gøre den forskel for eleverne. Det modsatte kan kaldes "excuse culture", hvor fokus hele tiden er på de barrierer, der kan være

Eleverne på skolen kommer alle fra familier, hvor forældrene ikke har en uddannelse. De er glade for at blive mødt med høje forventninger, et ambitiøst læringsmiljø og lærere, der selv er mønsterbrydere.

udfordringer for elevernes læring. Lærerne på Achievement First Brooklyn High School er tydeligvis eksponenter for den første tilgang, selvom det formentlig ville være let at finde på undskyldninger for ikke at have så høje forventninger til eleverne på skolen i Brooklyn.

Udfordringer og succesoplevelser

Lærerne fortæller, at de konstant er optagede af, at eleverne selv oplever, at de kan præstere godt. Den oplevelse sørger de for, at eleverne får gennem daglige succesoplevelser med deres opgaveløsning og deltagelse i undervisningen. Samtidig er lærerne hele tiden opmærksomme på, at eleverne bliver udfordret og bliver ved med

“

Lærerne tror på, at de kan bidrage til, at eleverne udvikler en tro på sig selv og deres egne evner.”

at arbejde og gøre sig umage. De sørger for, at alle elever bliver skubbet til og kommer lidt på gyngende grund indimellem – for at sikre, at de arbejder vedholdende, bliver ved med at gøre sig umage og dermed lærer mest muligt. Derfor er det også udbredt at bruge tests i undervisningen. Testene er med til både at skubbe lidt til eleverne og at holde dem oppe på dupperne, men endnu vigtigere er det, at de giver eleverne

og lærerne nogle resultater, der kan bruges konkret i den videre læring. Samtidig snakker lærerne meget med eleverne om deres arbejde og deres resultater, fortæller flere af lærerne, mens vi bevæger os rundt på skolen. Tydeligt passionerede fortæller de om, at deres snakke med eleverne handler om, hvilken læring de har opnået, og hvad der er de næste skridt i deres udvikling og videre læring.

Da vi et øjeblik senere besøger en 9.-klasse i en matematiktime, går der ikke længe, før læreren lægger op til, at de skal have en test: “12 minutes everybody! Are you ready?” spørger hun højt ud i klassen. Eleverne udfylder testene i stilhed, og da læreren 12 minutter senere trykker på sit stopur, rækker eleverne papiret med testen op i luften for at vise, at de ikke skriver videre, efter at tiden er gået. Da de er færdige, bliver testen ikke samlet ind eller lagt væk. I stedet begynder klassen at gennemgå svarene sammen i plenum. Alle elever byder ind mange gange, og når eleverne svarer, prøver de at bygge videre på noget, den forrige har sagt, så de på den måde kvalificerer de ikke helt færdige eller korrekte svar, de andre er kommet med.

Da en pige i klassen forsøger sig med et svar, men ender på dybt vand, kommer et andet af skolens ritualer til syne, da læreren bryder tavsheden med ordene “Show her some looove!”, hvorefter hele klassen knipses med fingrene som tegn på støtte. Det ambitiøse læringsmiljø er ikke til at tage fejl af. Men det er samtidig tydeligt, at eleverne generelt er trygge ved hinanden og ved læreren, og at de derfor tør byde ind.

Da vi efter timen får lejlighed til at tale med en lille gruppe elever om, hvordan det er at gå på en skole som Achievement First

Brooklyn High School, holder de tre unge sig ikke tilbage. Selvom flere af deres lærere og deres skoleleder lytter med, fortæller de åbent og ærligt om deres tanker om at gå på skolen. De tre elever bærer alle skolens uniform: en kortærmet hvid skjorte med et gult logo på brystet af en puma med kæberne på vid gab. De ved, at de er i gang med at tage en vigtig uddannelse – selvom den uddannelse for andre ‘bare’ er grundskolen. De ved, at den uddannelse er afgørende for deres fremtid. Men de ved også, at de har deres læreres og skolens støtte, når det bliver svært. De er glade for at gå på skolen, for-

“

Lærerne, der selv er mønsterbrydere, fungerer som rollemodeller for eleverne.”

tæller de. Men de synes også, at det kræver meget af dem. Som elev på skolen bliver man nødt til at arbejde meget og vedholdende med tingene, fortæller en ung dreng, der udover den hvide skjorte bærer en mørkeblå cardigan, også med skolens logo på venstre bryst. Han taler selvsikkert, mens hænderne bevæger sig rundt i levende fagter, når han forklarer, hvordan det føles at være elev på en så ambitiøs skole. Det kan godt være ret hårdt, siger han, og de andre nikkede. Men for det meste er det sjovt at gå på skolen, smiler han. /

DATA ER MERE END TAL OG TESTS

Data er mere end det, der kan tælles og måles. En bred forståelse af data favner også den viden, du kan få om elevernes læring via kvalitative metoder. At arbejde med data handler først og fremmest om systematik og om at rette opmærksomheden mod det, du ønsker, eleverne skal lære.

AF
evalueringskonsulent
Ditte Nissen Storgaard

“**MAN BLIVER ALTSÅ SKARPERE** af at få indstillet brillerne,” konstaterer dansklærer Ulla Ørtvig. Hun deltog sammen med sit fagteam på Svanninge Skole i EVA’s udviklingsprojekt om systematisk brug af data. Skolen ønskede at styrke brugen af data for at udvikle undervisningen og øge elevernes udbytte. For Ulla Ørtvig blev resultatet et skærpet blik på elevernes læring og en styrket dialog med eleverne.

Ret blikket mod læringsudbyttet

Når man som lærer iagttager klassens elever, ser man naturligvis blot en del af helheden. Noget bemærkes, mens andet sorteres fra. Hvad der træder frem, afhænger af iagttagerens forforståelser. Så når du arbejder systematisk med data, beslutter du, hvilke tegn på læring du vil kigge efter, og retter dermed opmærksomheden mod elevernes læringsudbytte.

Mål det, du elsker!

“Mål det, du elsker,” lyder opfordringen fra Ulla Ørtvig, som erfarede, at systematisk brug af data hjalp hende med både at holde fokus på det, hun brænder for, og samtidig at gøre sig klart, hvad hun ville kigge efter, når hun skulle have et bevidst blik på alle elevers læring. I et lyrikforløb med sin 6.-klasse var Ulla Ørtvig optaget af at udvikle elevernes sprog:

“Lyrikken kan noget, som hverdagssproget ikke kan, og det ville jeg vise eleverne,” forklarer hun.

Ulla Ørtvig kombinerede derfor det, hun kalder “hårde mål” om elevernes kendskab til lyrikkens genretræk, med bløde mål om at styrke elevernes lyst til at lege med ord og derved lade dem erfare, at lyrik kan skabe klangbund for egne oplevelser og følelser.

DET ER DATA

- Data er systematisk indsamlet viden om eleverne og deres læring.
- Kvantitative data kan indsamles ved brug af fx tests, afkrydsningsark eller optællinger.
- Kvalitative data kan indsamles gennem fx observationer, samtaler eller elevprodukter.

Dataindsamlingsmetoderne tilpasses det enkelte forløb, og det kan ofte være en fordel at kombinere forskellige metoder.

Det skærper én at bruge data bevidst i sin undervisning, mener Ulla Ørtvig.

Din oplevelse af eleverne ændrer karakter fra diffuse fornemmelser til et skarpt blik på elevernes læring.”

Data er mere end tal

Ved at opstille tegn på læring vælger du, hvilke data der er relevante for at holde øje med dine elevers udbytte. Hvis data forstås snævert som det, der kan måles kvantitativt, indfanger man kun en begrænset del af elevernes læring, fx kendskab til fakta og principper. Men læring rummer mange flere dimensioner som fx elevernes evner til at analysere eller deres engagement i undervisningen.

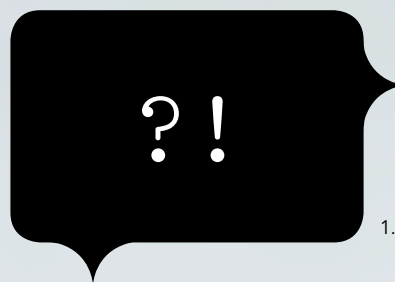
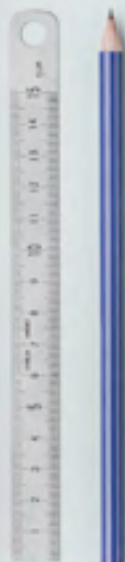
3.

2.

4.

1.

KVALITATIVE DATAKILDER KAN VÆRE:

1. Samtaler

I klasserummet mellem eleverne og læreren eller individuelle evaluerende samtaler.

2. Observationer

Observationer fra undervisningen fastholdes ved at føre logbog.

3. Elev-selvevaluering

Som afrunding på et forløb udarbejder eleverne en skriftlig evaluering.

4. Elevprodukter

Elevernes arbejde kan også være en kvalitativ datakilde.

FÅ MERE VIDEN

Læs mere

I EVA's rapport 'Et bevidst blik på alle elevers læring' (2014) kan du læse mere om, hvordan man kan arbejde systematisk med data om elevernes faglige progression samt deres udbytte af undervisningen. Du kan også blive klogere på:

- Arbejdet med at omsætte læringsmål til tegn på læring
- Kollegial observation og sparring
- Skiftende fokus på mindre grupper af elever over tid
- Elevers selvevaluering
- En skoles selvevaluering ved hjælp af de nationale tests.

Lærer Ulla Ørtvig får meget ud af samtalerne med sine elever, der styrker dialogen om og den fælles forståelse af læring.

For at indfange disse aspekter af læring er det nødvendigt at bruge kvalitative metoder.

Systematik er nøgleordet

At arbejde med data handler ikke om at forkaste ens intuition, erfaringsviden og indgående kendskab til eleverne. Når du systematisk indsamler data om eleverne, kan du sætte ord på dine fornemmelser. Din oplevelse af eleverne ændrer dermed karakter fra diffuse fornemmelser til et skarpt blik på elevernes læring:

“Jeg har aldrig før været så systematisk med data. Det var fantastisk for mig at få de data, for så kunne jeg bedre forfølge de mål, jeg havde,” forklarer Ulla.

Brug af logbog

I lyrikforløbet brugte Ulla Ørtvig flere forskellige dataindsamlingsmetoder. Én metode var at føre logbog over observationerne efter hver time. Hun var særligt opmærksom på, hvordan eleverne udviste engagement, blev berørt af digtene og udfordrede sproget.

“Fordi jeg på forhånd havde besluttet, hvad jeg ville lægge mærke til, blev jeg

Når du arbejder systematisk med data, beslutter du, hvilke tegn på læring du vil kigge efter, og retter dermed opmærksomheden mod elevernes læringsudbytte.”

meget mere præcis i forbindelse med logbogsskrivningen”, husker hun.

Overraskende selvevalueringer

En anden metode var selvevalueringer, som eleverne skrev afslutningsvis, og som gav et overraskende indblik i elevernes perspektiv på deres egen læring. En dreng i klassen skrev en kommentar, som Ulla Ørtvig hæftede sig særligt ved, fordi den gjorde hende klogere på hans erkendelser:

“Det er en fordel, at digte ikke skal rime. Hvis man skriver et digt, som rimer, er det ikke sikkert, det er det, man har tænkt sig at skrive, som bliver skrevet,” citerer hun. Det viste, både at han ville skrive om noget, der var vigtigt for ham, forklarer dansklæreren, og at han havde oplevet, hvordan lyrikkens forskellige former satte begrænsninger eller gav muligheder.

Styrket dialog med eleverne

Det systematiske arbejde med data i lyrikforløbet betød, at eleverne blev trænet i at reflektere og udvikle deres sprog.

“Hvor de før formulerede, at de godt kunne lide et digt, kunne de nu sætte flere ord på, hvad der rørte dem og hvorfor,” forklarer Ulla Ørtvig og konstaterer:

“Al god undervisning er jo en dialog, og den dialog bliver altså utrolig meget bedre, hvis man arbejder systematisk og målrettet”.

Ulla Ørtvig arbejder fortsat med systematisk at indsamle data, og hver dag skriver hun et par spørgsmål til eleverne på Intra. De daglige svar giver hende mulighed for at holde øje med elevernes udbytte og få et overraskende indblik i deres læring. /

Kort nyt

Projekter på vej fra EVA

Understøttende undervisning

'Understøttende undervisning' er et centralt element i folkeskolereformen. Der findes endnu ikke megen viden om, hvilke muligheder og udfordringer skolerne står overfor i deres arbejde med denne del af deres praksis. Derfor sætter EVA i skoleåret 2015/16 fokus på, hvornår understøttende undervisning bidrager til at styrke elevernes faglige niveau, læringsparathed og motivation. /

Læs mere, når rapporten offentliggøres i foråret 2016.

Lærere og pædagogers samarbejde om undervisningen

Med folkeskolereformen skrues der op for lærere og pædagogers samarbejde om undervisningen, da samarbejdet har potentiale til at give dygtige og livsduelige børn. EVA undersøger i skoleåret 2015/16, hvordan samarbejdet fungerer på skolerne i dag, og hvordan det kan justeres og udvikles til gavn for eleverne. /

Læs mere, når rapporten offentliggøres i efteråret 2016.

Organisering af udskoling

En del skoler arbejder med at organisere deres udskoling i linjer og hold. EVA undersøger i skoleåret 2015/16, hvordan skolerne arbejder med linjer og hold i udskoling, hvor udbredt det er, og hvilke erfaringer skolerne fremhæver, når det handler om at øge elevernes motivation og faglige udbytte af undervisningen ved hjælp af netop linjer og hold. /

Læs mere, når rapporten offentliggøres i foråret 2016.

Hvordan arbejder du med læringsmål? Hvad oplever eleverne? Bliv klogere på erfarne læreres arbejde med målene ...

Læringsmål i folkeskolen

Hvordan griber lærere, der har erfaring med arbejdet med læringsmål, dette arbejde an? Det undersøger EVA i skoleåret 2015/16. Gennem observationer af undervisningen og interview med lærere og elever bidrager EVA med et nuanceret indblik i arbejdet med læringsmål. /

Læs mere, når rapporten offentliggøres i sommeren 2016.

Læringslaboratorier

Invitation

Som noget nyt inviterer EVA i 2016 lærere og ledere til at deltage i Læringslaboratorier. Sammen med kolleger og EVA-konsulenter undersøger du konkrete eksempler på, hvordan arbejdet med læringsmål og feedback kan gribes an i den pædagogiske praksis, bl.a. via videoklip fra klasselokalet. /

Hold øje med EVA's nyhedsbrev for mere information.

Tilmeld dig EVA's nyhedsbrev

... og følg med i de nyeste evalueringer, undersøgelser og redskaber. Her bliver du også orienteret om EVA Update - gratis arrangementer og får handlingsanvisende artikler lige ind i indbakken.

eva.dk/nyhedsbrev.

Like EVA

Like EVA på Facebook, og følg med i nye undersøgelser, arrangementer og jobopslag. Du kan også finde os på LinkedIn og Twitter.

Fik du printet plakaterne?

#takenlærer er en plakat, hvor folk fra nær og fjern har takket deres lærer. Du kan også printe plakaten 4 elementer i god skoleledelse. Find dem på eva.dk

DET MOTIVERER OS!

Hvornår synes elever, at undervisningen fanger og rykker dem? EVA har bedt en håndfuld elever gå på jagt efter motiverende undervisning og dokumentere den i billeder. Se elevernes fotografier, og læs, hvilke refleksioner det sætter i gang hos klassernes lærere.

AF

evalueringskonsulent *Thea Nørgaard Dupont* og evalueringskonsulent *Bjarke Frydensberg*

Fotograf: Maria Muncanovic
Skole: Gasværksvejens Skole, 6. X

“Vi skulle finde inspiration til vores eget tekstil-design. Jeg synes, det er dejligt med frisk luft, og det var sjovt at blive inspireret af ting, man normalt ikke lægger mærke til udenfor. Det gav mig lyst til at lave et design i de her farver.”

Fotograf: Idaline Helsted Ravn
Skole: Tre Falke Skolen, 7. B

“I fysik/kemi undersøger vi vands overfladespænding. Det var rigtig sjovt, fordi der var en god stemning, og fordi der var en konkurrence om, hvor mange små klips vi kunne få til at flyde. Vi fik selv lov til at afprøve noget og lave et lille forsøg og ikke kun læse om det.”

Fotograf: Laurids Bredsted Jakobsen
Skole: Gasværksvejens Skole, 6. V

“Jeg har taget billedet nede ved metrobyggeriet. Vi var ude og finde inspiration og mønstre. Jeg kan godt lide endelig at komme udenfor. Og det var fedt at finde vores egen inspiration og ikke bare sidde og søge på nettet.” w

Marie Schultz
fysiklærer
Tre Falke Skolen

“Det er spændende at få elevernes vinkel på undervisningen – lidt som at kigge dem over skulderen. Jeg hæfter mig ved, at der er noget medskabende i billederne. Eleverne fremhæver de situationer, hvor de selv har fundet på noget, og hvor de selv er aktive. Jeg tror, de synes, at det er motiverende, når de oplever, at ting kan blive gjort på en anden måde, og at de selv kan være med til at finde på.”

Eva Moestrup
dansk-, engelsk-
og fransklærer
Gasværksvejens Skole

“Eleverne har taget billeder, når undervisningen tager udgangspunkt i deres egne interesser. Mange af eleverne lægger jo vægt på det med at komme ud. Vi tager meget ud og bruger lokalområdet, fordi vi ved, det virker. Så det overrasker mig ikke så meget, men bekræfter mere, at det faktisk motiverer eleverne.”

Charlotte Østergaard
dansk- og
engelsklærer
Tre Falke Skolen

“Eleverne har især fremhævet noget andet end det almene. Når det ikke bare er kopiark og læsebogen, men det lidt alternative. Og så går konkurrenceelementet igen. Det tænder dem lidt.”

 Fotograf: Maria Muncanovic
Skole: Gasværksvejens Skole, 6. X

“Vi var ude og lede efter mønstre og former og farver, som vi kunne bruge i vores eget design hjemme på skolen. På fotoet kan man se, at vi glæder os til at skulle i gang med vores egne projekter. Jeg lavede en pude ud af stoffet bagefter.”

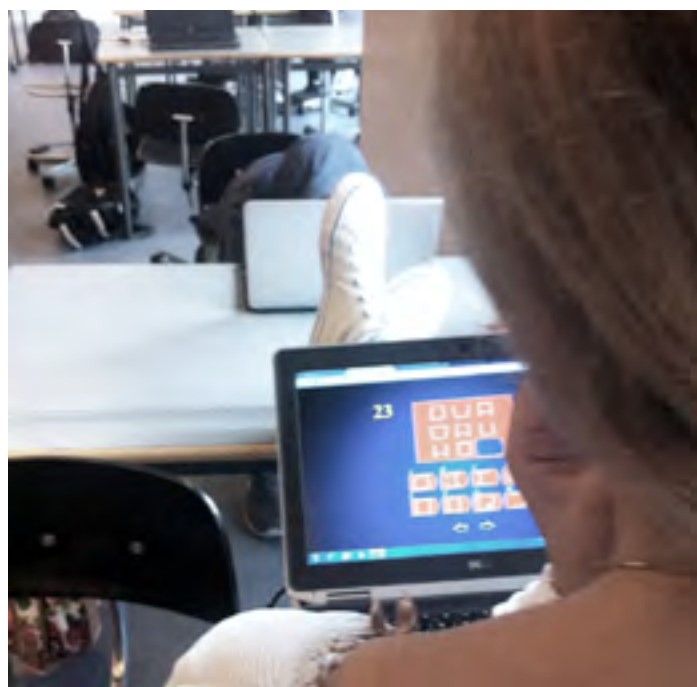
 Fotograf: Calvin Drostbo Hinze
Skole: Tre Falke Skolen, 7. B

“I matematiktimen måtte vi selv finde på, hvad vi ville gå rundt og spørge om. Vi spurgte de andre om deres musiksmag, og bagefter lavede vi det om til procenter og brøker. Det var sjovt at spørge de andre og også selv blive spurgt. Så skulle man ikke bare sidde ned og lave opgaver.”

 Fotograf: Mathilde Kyung Halskov Christesen
Skole: Tre Falke Skolen, 7. B

“Vi er på mountainbiketure med pigerne fra hele årgangen for at blive rystet sammen – vores klasser er helt nye. Det var en god tur, fordi det var sjovt at prøve noget nyt, og så var det svært og grænseoverskridende på en god måde ... Bakkerne var vildt stejle. Jeg tænkte: O.k., nu gør jeg det bare.”

 Fotograf: Signe Malene Poulsen Dam
Skole: Tre Falke Skolen, 7. A

“Vi tager IQ-test. Det er rigtig hyggeligt, og man føler sig megaklog. Det var noget, vi selv fandt på, da vi havde 'mentortid'. Og vores lærer gav os lov. Det var spændende, fordi det er sjovt at konkurrere – selvom jeg desværre ikke vandt. Og så er det noget andet, end når læreren bare står ved tavlen.”

Du påvirker dine elevers valg

Når dine elever afslutter folkeskolen, virker gymnasiet for mange som det eneste rigtige. En undersøgelse fra EVA viser, at det har betydning for eleverne, hvordan deres lærer taler om ungdomsuddannelserne. Du kan altså ubevidst komme til at præge dine elevers valg.

AF

kommunikationskonsulent
Maria Holkenfeldt Behrendt

NÅR ELEVER MOD SLUTNINGEN af 9. klasse skal vælge ungdomsuddannelse, bærer deres valg ofte præg af en lang proces, hvor de især har lyttet til deres læreres gode råd samt kommentarer og bemærkninger om det videre forløb. For eleverne spiller lærerne nemlig en central rolle i deres uddannelsesvalg.

“Mange unge oplever, at deres lærer har meget stor betydning, når det gælder valg af uddannelse. Det er lærerne, der kender dem fagligt og personligt, og derfor lytter eleverne til deres læreres holdninger,” fortæller specialkonsulent Kristine Zacho Pedersen. Hun står bag undersøgelsen ‘Skolers arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse’, der ser på, hvordan lærere både direkte og indirekte italesætter forskellige ungdomsuddannelser.

Når krydset endelig skal sættes, ender valget ofte med gymnasiet. Ud af en ungdomsårgang vælger tre ud af fire en gymnasial ungdomsuddannelse, mens mindre end en ud af fem vælger en erhvervsuddannelse. Det kan der være flere forklaringer på:

“I undersøgelsen ser vi, at undervisningen i udskolingsårene er med til at præge de unges uddannelsesvalg. Og vi kan se, at noget af det, som påvirker de unge, er den måde, deres lærere taler med dem om valget på,” pointerer Kristine Zacho Pedersen.

EVA’s undersøgelse peger på tre forhold ved lærernes praksis, der understøtter gymnasiet som det foretrukne valg:

1. At gymnasiet er en naturlig referenceramme
2. En hierarkisering af ungdomsuddannelserne
3. Gymnasiet som det foretrukne valg bliver sjældent udfordret

Gymnasiet som den naturlige reference i undervisningen

“For mange unge ses gymnasiet som den naturlige forlængelse af folkeskolen, bl.a. fordi de siden 6.-7. klasse har hørt lærerne referere til netop gymnasiet i undervisningen. Omvendt refererer lærerne sjældent til erhvervsuddannelserne,” fortæller Kristine Zacho Pedersen.

En af de piger, som deltog i EVA’s undersøgelse, og som for nylig stod foran valget,

fortæller, hvordan hun oplevede, at hendes lærere især fremhævede gymnasiet:

“Lærerne har hele tiden sat undervisningen i sammenhæng med en gymnasial ungdomsuddannelse. De nævner ikke erhvervsuddannelserne på den måde. De stiller vel også krav på en erhvervsuddannelse om, at man skal kunne noget? Men det bliver aldrig nævnt,” fortæller hun.

Når lærerne løbende refererer til gymnasiet og de krav, der stilles her, er det med til at give eleverne en fornemmelse og forståelse af, hvad det kræver at gå i gymnasiet. Omvendt giver de få referencer til erhvervsuddannelserne kun eleverne et begrænset kendskab til, hvad det uddannelsesvalg vil kræve.

Hierarkisering af ungdomsuddannelserne

For nogle unge har årene i udskolingen, hvor lærerne oftere og oftere refererer til det snarlige ungdomsuddannelsesvalg, efterladt det indtryk, at gode karakterer og studiekompetencer først og fremmest er væsentlige, hvis man skal i gymnasiet.

“Vores dansklærer siger fx: Kommer du på gymnasiet, skal du lave dine lektier, møde til tiden osv., der kan du ikke regne med ...” forklarer en af de drenge, der deltog i undersøgelsen. Og udsagnet går helt i spænd med det, andre af undersøgelsens elever fortæller.

“De elever, der deltog i vores undersøgelse, oplever, at lærerne signalerer, at der kun stilles krav i gymnasiet. Det er med til at skabe en uhensigtsmæssig forestilling om erhvervsuddannelserne som det lette

valg, der ikke kræver nogen særlige forudsætninger eller kompetencer,” siger Kristine Zacho Pedersen.

Interviewene med eleverne giver også indtryk af, at udsagn som disse er med til at skabe en hierarkisering af ungdomsuddannelserne. Erhvervsuddannelserne har ikke samme status som de gymnasiale uddannelser og bliver derfor heller ikke et eftertragtet valg.

Er man dygtig, skal man da i gymnasiet

Klarer man sig fagligt godt i skolen, er det sjældent, at gymnasiet – som det foretrukne valg – udfordres. Tværtimod. Det beretter både lærere og elever i EVA’s undersøgelse.

“Når jeg sagde, at jeg ville tage en eud, så følte jeg, at min lærer ville sætte spørgsmålstegn ved det. Nok fordi jeg er god til dansk og engelsk. Hun har hentydet til, at vi skal læse videre. Det har vi snakket om siden 7. klasse – at vi bygger op til at skulle på gymnasiet,” fortæller en anden elev i EVA’s undersøgelse.

Blandt mange lærere er det udbredt kun at udfordre elevernes uddannelsesvalg, hvis man vurderer, at de ikke er klar til gymnasiet. Men også for elever, der klarer sig fagligt godt i skolen, kan det være relevant at udfordre gymnasievalget.

“Gymnasiet er for mange det naturlige valg, men ikke altid det rigtige. For at hjælpe de unge med at træffe det gode og rigtige valg kan det være væsentligt, at lærerne spørger ind til deres valg og udfordrer dem,” afrunder Kristine Zacho Pedersen. /

I hvilken grad vurderer lærerne, at deres undervisning forbereder eleverne til følgende uddannelsesretninger?

Almen gymnasiale uddannelser

60 % 36 % 4 %

Erhvervsrettede uddannelser

14 % 57 % 30 %

- Forbereder i høj grad
- Forbereder i nogen grad
- Forbereder i mindre grad / slet ikke

Tabellen stammer fra s. 27 i EVA’s rapport ‘Skolers arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse’.

FÅ MERE VIDEN

Læs mere
Rapporten ‘Skolers arbejde med at forberede elever til ungdomsuddannelse’, EVA, 2015

Artiklen ‘Lærere præger elevers valg af uddannelse mod gymnasiet’ på eva.dk

Artiklen ‘3 ting skolen kan gøre for at eleverne får øjnene op for erhvervsuddannelserne’ på eva.dk

5 FORMER FOR MOTIVATION

Motivation er ikke bare noget, man har eller ikke har. Forskere fra Center for Ungdomsforskning (CeFU) har udpeget fem motivationsformer blandt elever. Opdag her, hvilke orienteringer du og dine kolleger selv bringer i spil i undervisningen.

AF

specialkonsulent Signe Mette Jensen
og kommunikationskonsulent
Maria Holkenfeldt Behrendt

I UDSKOLINGEN står spørgsmålet om unges motivation for læring centralt. Derfor taler vi også om, at eleverne simpelthen mangler motivation og bliver skoletrætte. Men mener vi det samme, når vi taler om motivation og unge, der er umotiverede? For motivation er ikke en entydig størrelse, og unge bliver ikke nødvendigvis motiverede på samme måde.

Det viser et forskningsprojekt fra CeFU. Her er forskerne nået frem til, at motivation snarere skal forstås som forskellige orienteringer, forskellige interesser og forskellige måder at lære på. Og med begrebet motivationsorienteringer belyser forskerne nogle af de nuancer, der er på spil i mange undervisningssituationer.

Bliv bevidst om orienteringerne

Ud fra unge udskolingselevs egne fortællinger er forskerne fra CeFU nået frem til i alt fem forskellige motivationsorienteringer. Du kan ikke som lærer nødvendigvis placere den enkelte elev præcist indenfor én af de fem orienteringer, da samme elev sagtens kan blive motiveret på flere forskellige måder. Men du kan overveje, om din undervisning giver mulighed for at tilgodese dem alle.

Bevidstheden om de fem motivationsorienteringer kan bruges til at stille skarpt på, hvilke motivationsorienteringer der særligt er til stede i din og dine kollegers undervisning, og hvordan I kan skabe mulighed for, at flere former for motiverende undervisning kommer i spil. Så lærer flere elever mere. /

Q&A

HVAD ER DE STØRSTE MOTIVATIONS- UDFORDRINGER? OG HVOR AFGØ- RENDE ER LÆREREN FOR ELEVERS MOTIVATION?

Få svar på det og andet fra lektor Mette Pless fra Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet, der står bag undersøgelsen af unges motivationsorienteringer.

Hvad er motivation?

"Når vi traditionelt taler om motivation, taler vi om det som noget, der er knyttet til enkeltindivider eller grupper - og om, at de har meget - eller ofte for lidt - motivation. Vores forskning peger på, at motivation ikke er noget, eleverne har eller ikke har. Det er en dynamisk størrelse, der opstår, udvikles eller hæmmes i mødet med forskellige situationer. Fx læringssituationen i skolen."

Hvor afgørende er læreren for elevers motivation?

"Lærerne spiller en helt central rolle, viser både vores og mange andre undersøgelser. Taler vi fx relationer, giver læreren eleverne mulighed for at føle, at de hører til - både som enkeltindivider og i klassefællesskabet. Det er læreren, der slår stemningen an. Desuden er læreren det filter, eleverne oplever faget igennem. Så læreren skal både interessere sig for eleverne som mennesker og være engageret i fagene og i, at eleverne lærer noget. Læreren skal kort sagt sælge skolens projekt."/>

Kan man tale om umotiverede elever?

"I vores forståelse kan man ikke. Men måske er eleverne ikke altid motiverede for det, læreren gerne vil have. Så det, man bør interessere sig for, er at finde ud af, hvorfor eleverne ikke virker motiverede. Carl kan fx syne umotiveret med sin tilbagelænedede attitude og hættten over hovedet, men i virkeligheden forsøger han at skjule, at han synes, det er svært, og at han ikke magter endnu et nederlag. Så læringsmiljøet er altså afgørende."/>

Er der nogen former for undervisning, som man bør lægge ekstra vægt på, hvis man skal sikre, at alle elever motiveres?

"Der findes desværre ikke nogen patentløsning. Det handler langt hen ad vejen om at tage udgangspunkt i, hvor eleverne er. Og det er jo forskelligt fra klasse til klasse og lektion til lektion. Vores undersøgelse viser dog, at eleverne sætter stor pris på variation i både undervisningsformer og motivationsorienteringer."/>

Hvad ser du som de største udfordringer i forbindelse med motivation i skolen i dag?

"Selvom vi kan se, at der er en række forskellige motivationsorienteringer i spil, er det præstationsorienteringen, der overskygger i dag. Det er et problem, hvis det er den eneste, der er i spil. Det kan skabe udfordringer for de elever, der ligger nederst i hierarkiet - de kan blive demotiverede, hvis de bliver overhalet igen og igen, uden at deres læring også synliggøres. Men også for dem, der ligger i toppen, kan det være en udfordring. De oplever at blive skoleudmattede i jagten på konstant at præstere 'perfekt.' / ➤

VIDEN

Elever

En af de måder, elever motiveres på, er at opnå ny viden om fag eller emner, der har deres særlige interesse. Vidensmotivation handler om nysgerrighed og videbegær hos elever, som er optagede af at forstå deres omverden.

Elevernes nysgerrighed pirres af det anderledes og ukendte, og de bliver motiverede, når den nye viden kan kobles til en forståelse af dem selv eller til deres umiddelbare erfaringer og interesser. Denne form for motivation kan findes hos både de fagligt stærke og de mere udfordrede elever.

Lærere

Det vigtige er, at du som lærer sikrer, at der skabes et læringsmiljø, hvor positionen som 'klog', 'nørd' eller 'fagligt interesseret' opleves positivt og gives værdi. Og samtidig er det vigtigt, at du interesserer dig for elevernes særlige faglige interesser, så din undervisning kan pirre og kobles til elevernes nysgerrighed.

“

Det er bare den måde, verden er bygget op på, man kan tænke over.

Alting foregår i fysik og kemi, så det synes jeg bare er sjovt og spændende at tænke på.”

Emil, elev:
Vidensmotivation

MESTRING

Elever

Succesoplevelser og oplevelser med at kunne mestre en læringssituation spiller en stor rolle for mange elever. Faktisk forholder det sig sådan, at jo mere man tror på, man kan klare sig i forskellige sammenhænge, des større er chancerne for, at det rent faktisk lykkes.

Unge, som har gode skoleerfaringer, og som tror på egne evner og har en forventning om, at de kan mestre en opgave, vil typisk være mere motiverede for at yde en indsats. Omvendt kan unge med dårlige skoleerfaringer og lave forventninger have sværere ved at engagere sig, fordi de ikke tror på, de magter opgaven, og/eller frygter at fejle.

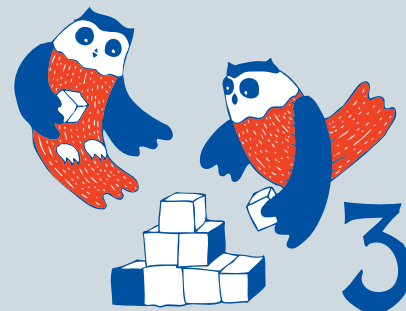
Lærere

Derfor har du som lærer en vigtig opgave med at give alle elever succesoplevelser med en tilpas mængde af udfordringer, som giver muligheder for netop succes og mestring.

“

Det er meget motiverende for mig at have følelsen af, at man er ved en svær opgave, men fatter pointen og kan løse opgaven korrekt. Så føler man, man virkelig kan noget.”

Uddrag af stil:
Mestringsmotivation

INVOLVERING

Elever

At blive involveret i de læreprocesser, som udspiller sig i skolen, kan også virke meget motiverende på elever. Når eleverne bliver medskabere af undervisningen, fører det for nogle af dem til motivation og lyst til læring.

Lærere

Derfor kan det være en ide, at du tilrettelægger dele af din undervisning sådan, at eleverne inddrages og involveres. Du skal stadig rammesætte undervisningen og have en tydelig rolle som lærer, men indtænke elementer, hvor eleverne kan være medskabende og -producerende. Og hvor der gives rum til mere åbne og legende læreprocesser.

“

Det var sjovt, det, vi lavede. Vi fik lov til at komme ud i grupperne, og så stod der, at vi skulle finde ud af det. Vi skulle selv lave det jo og så selv finde ud af det og lære noget om det som en gruppe.”

William, elev:
Involveringsmotivation

PRÆSTATION

Elever

Der er også elever, som er drevet af præstationsmotivation. Det kan fx handle om karakterer. For de elever kobles motivation til individuelle præstationer og til at klare sig godt i elevhierarkiet. Det er oftest elever, som mestrer skolens krav. De bliver motiveret af at måle sig med de andre i klassen og yder en ekstra indsats, når de ved, at deres præstation bedømmes og belønnes.

Lærere

Som lærer kan det altså være en fordel at lade konkurrenceelementer indgå i undervisningen. Og samtidig må du være opmærksom på, at de elever, som ikke oplever, at de opfylder skolens krav, kan blive demotiverede, hvis et stærkt fokus på karaktergivning og præstation er den eneste motivationsorientering, der bringes i spil.

“

Selvfulgelig er der meget, der er ekstremt kedeligt og hårdt at komme igennem. Men man ved godt, at man kan gå hen og trække det til eksamen, og så bliver man bare nødt til at have styr på det.”

**Mathilde, elev:
Præstationsmotivation**

RELATION

Elever

Mange elever oplever også motivation og lyst til læring gennem relationerne i skolen. Det kan være relationer til dig som lærer, men det kan også handle om relationerne eleverne imellem.

Lærere

Det har betydning, at du som lærer interesserer dig for dine elever - og det handler altså både om deres faglige progression og om deres liv i øvrigt.

For en del elever ser det ud til, at lærernes interesse har en betydning. Når der er gensidig tillid mellem lærer og elever, styrkes motivationen hos nogle elever for at give sig i kast med de faglige udfordringer. Det kan også være deres venner og oplevelsen af at høre til i klassen, som har betydning for, at eleverne har lyst til at lære. Det er derfor vigtigt, at du som lærer har en opmærksomhed både på læringsmiljøet og på, at relationerne er positive og præget af tillid, samt at du formår at koble det relationelle til det faglige.

“

Lene er også god. Det er lidt mere på det personlige plan, hvor man kan snakke om private ting derhjemme og sådan nogle ting. Det gør bare, at jeg får lettere ved at høre efter.”

**Thea, elev:
Relationsmotivation**

“

Der er ikke tale om umotiverede unge - det handler om forskellige interesser og måder at lære på.”

FÅ MERE VIDEN

Læs mere
Rapporten 'Motiverende undervisning. Tæt på god undervisningspraksis på mellemtrinnet', EVA, 2014.

'Unge motivation i udskolingen. Et bidrag til teori og praksis om unges lyst til læring i og udenfor skolen' af Mette Pless m.fl., CeFU.

ELEVER VOKSER I LÆRERROLLEN

Forskning viser, at elever får en masse ud af at undervise hinanden. Mød en lærer og nogle elever, der har haft stort udbytte af undervisningsformen – og hent inspiration til din egen klasse.

AF
evalueringskonsulent Bjarke Frydensberg

NÅR ELEVER KLÆDES PÅ til at undervise hinanden, kan det styrke elevernes læring og motivere både fagligt stærke og fagligt udfordrede elever. Lærerrollen kan styrke elevernes tro på egne evner, og samtidig bliver undervisningen motiverende på anden vis for de elever, der modtager undervisningen af deres kammerater. Endelig kan arbejdet med elev-til-elev-læring frigøre tid, hvor læreren kan hjælpe de elever, der har brug for ekstra hjælp.

Motiverende præstationselement

Matematik- og fysik/kemi-lærer Vini Bahl Hansen fra Brobyskolerne på Fyn har gode erfaringer med at lade eleverne undervise hinanden. Hun har gjort elev-til-elev-læring til en essentiel del af sin måde at gribe undervisningen an på ved at lade eleverne i sine klasser formidle fagene til skolens yngre elever. Bl.a. derfor vandt hun Politikens undervisningspris i foråret 2015. Vini understreger, at der er et motiverende præstationselement i undervisningsformen. Det får naturligt eleverne til at arbejde fokuseret og målrettet, fordi de skal formidle det, de lærer, til yngre elever.

“Når de skal undervise nogle, der er lidt yngre, vil de ikke træde ved siden af, så de forbereder sig rigtig godt. Og de elever, der er yngre, synes jo, at det er fantastisk at blive undervist af nogle lidt ældre,” siger Vini Bahl Hansen.

Kend elevernes niveau

Helt praktisk griber Vini Bahl Hansen ofte undervisningen sådan an, at eleverne i en klasse får til opgave at forberede formidling

af et emne til eleverne i en yngre klasse. Det emne skal eleverne så sætte sig grundigt ind i med hjælp fra hende, der løbende sparrer med dem.

Når de er klar til det, bliver hver elev i klassen sat sammen med en elev fra en yngre klasse eller en parallelklasse, sådan at alle elever har én, de skal undervise og formidle til. Ifølge Vini er det vigtigt at undgå, at en elev, der ikke er så stærk i et fag, kommer til at lære fra sig til én, der er meget stærk i samme fag. For så risikerer man, at eleven får en dårlig oplevelse:

“I arbejdet med elev-til-elev-læring sætter jeg ofte en stærk elev sammen med en stærk elev og en mindre stærk elev sammen med en på samme niveau. Netop for at sikre, at eleverne får en god oplevelse, giver det mening at arbejde med homogene grupper her. Og eleverne er jo heller ikke selv i tvivl om, hvilket niveau de ligger på,” siger Vini.

“

Og når de tænker ‘det er jo let, det her’, så får de selvtillid, som man kan bygge på – og så vil de noget mere.”

Samarbejde med gymnasiet

Vini er udskolingslærer. Derfor er det ofte hendes 7.-, 8.- og 9.-klasser, der underviser hinanden og elever på mellemtrinnet. Men Vini har også lavet samarbejder om elev-til-elev-læring med det lokale gymnasium i Faaborg. Også det har givet gode resultater for begge grupper, fortæller hun:

“Vi har klædt gymnasieelever fra 1. g, som ikke er så stærke i matematik, på til at undervise vores 8.-klasser, som så skulle undervise vores 6.-klasser. Det gjorde, at gymnasieeleverne fik et stort skud selvtillid! De følte sig pludselig

som matematikstuderende. Og vores 8.-klasser ... jeg har aldrig set dem så lydhøre før!”

Selvtillid er nøglen

Når eleverne skal forberede sig til at undervise, bliver de nødt til at sætte sig grundigt ind i deres emne, vurdere, hvad der er vigtigt at have blik for, og huske det hele, når de skal lære fra sig til en anden elev. På den måde lærer de at tage et stort ansvar.

En af Vinis tidlige elever, Annika, mener også, at man lærer meget af at lære fra sig:

“Man skal jo forklare det i dybden, så andre kan forstå det, og man skal ikke bruge nogen svære ord. Så forstår man det jo også bedre selv. Og man husker det bedre”.

Når eleverne oplever, at de kan løse opgaven, giver det dem en vigtig sejrsmoment. Den oplevelse kan vække elevernes sult efter at

lære mere. Og derfor er arbejdet med at opbygge elevernes selvtillid afgørende for at rykke eleverne, vurderer Vini:

“Det, der rykker elever, og kun det, der rykker eleverne, er, at de har selvtillid, og at de tror på, at vi tror på dem”.

Tiden er givet godt ud

Der kan dog umiddelbart være den udfordring ved elev-til-elev-læring som metode, at eleverne indimellem skal bruge tid på at sætte sig ind i et emne, der egentlig er under deres faglige niveau, når de skal formidle det til en klasse, der er et eller flere trin under dem. Men samtidig rummer det også nogle fordele.

“Det er indimellem fint at lade dem lære noget simpelt, som er under deres niveau, så de forstår mekanismen. Og når de tæn-

ker ‘det er jo let, det her’, så får de selvtillid, som man kan bygge på – og så vil de noget mere,” forklarer Vini.

Samtidig medfører arbejdsformen med selvstændig organisering og formidling af et emne, at de udvikler stærke metoder til at tilegne sig nyt stof.

“Når eleverne bliver udfordret til at skulle tilegne sig viden, hvor de arbejder selvstændigt og sammen med hinanden med henblik på at skulle viderefremde, så bliver de så stærke til projektorienteret arbejde og til at tilegne sig viden, at man sparer tid på lignende ting senere. Så den tid kommer stærkt igen,” pointerer hun. /

Siden interviewet blev gennemført, er Vini begyndt at arbejde som gymnasielærer på Faaborg Gymnasium, hvor hun underviser i fysik og kemi.

i

FAKTA

At lade elever undervise hinanden er ikke et nyt pædagogisk modefænomen.

Professorerne Keith Topping og Stewart Ehly beskrev allerede i 1998 i bogen *Peer-assisted Learning* tilgangen som en undervisningsform, hvor en elev lærer fra sig og hjælper en anden, og hvor begge får et udbytte af processen:

“The helper is intended to be learning by teaching and is also a more proximate and credible model under these circumstances. Thus, Peer-Assisted Learning projects now almost always target gains for both helpers and the helped; double added value,” skriver Topping og Ehly bl.a.

5 råd fra Vini, hvis du selv vil arbejde med metoden

GODE RELATIONER:

Det er helt essentielt at opbygge nogle stærke relationer til eleverne. Det lægger fundamentet for den tillid, som er afgørende for god læring.

HØJE FORVENTNINGER:

Eleverne trives og stimuleres af at mærke, at man som lærer har høje forventninger til dem.

GIV ELEVERNE ANSVAR:

Det er vigtigt at give dem udfordringer og et ansvar, de kan mærke. Det motiverer dem meget. Men tilpas niveauet til den enkelte elev, så han eller hun ikke får et unødvendigt nederlag.

TRO MERE PÅ ELEVERNE:

og mere, end de tror på sig selv! Når de mærker, at man ser deres potentialer, så bliver de sultne efter at lære mere.

LÆR ELEVERNE AT LÆRE:

fx via projektorienteret arbejde og elev-til-elev-læring. Når eleverne bliver gode til projektorienteret arbejde, så bliver de meget gode til at tilegne sig viden selv. Og elev-til-elev-læring gør dem i stand til at strukturere en læreproces for sig selv.

FEEDBACK - TRE GODE EKSEMPLER

Feedback i undervisningen har stor betydning for elevernes læring, viser forskning. Men hvad er konstruktiv feedback? Få inspiration fra tre dansklærere her.

AF
evalueringskonsulent
Thea Nørgaard Dupont

“**AL LÆRING KRÆVER** feedback”. Sådan lægger Lillian Gran, der er ansat ved Høgskolen i Lillehammer, ud. Hun er tidligere lærer, skoleleder og forfatter til bogen Feedback i skolen.

“Vi ved, at feedback kan både hindre og støtte læring, alt efter hvordan den bliver givet. Den måde, feedback bruges på i skolen, har derfor stor betydning for elevernes læring”, uddyber hun.

Dialog om læring

Arbejdet med feedback hænger tæt sammen med at have fokus på læring. Feedback til eleverne er nemlig med til at tydeliggøre, hvilke mål eleverne skal arbejde mod, og guider dem på rette vej mod målet.

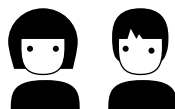
“Eleverne har brug for at vide, hvor de ligger rent fagligt, hvor de skal hen, og hvad deres næste skridt skal være for at nå dertil,” forklarer Lillian Gran.

Feedback er altså dialog om læring. Og denne dialog må være anerkendende og gå begge veje. Også læreren har brug for feedback fra eleverne om, hvordan undervisningen virker eller ikke virker, for løbende at kunne justere den.

Giv feedback i tide

Skal eleverne have mulighed for at bruge feedbacken og få de bedste betingelser for at lære, er det helt afgørende, hvornår den gives. Eleverne skal med andre ord vide, om – og hvordan – de nærmer sig målet, mens de er i gang med at lære.

“Får eleverne kun feedback som en status til sidst, er det svært for dem at bruge den fremadrettet. Eleverne har brug for undervejs at få feedback, som de kan nå at forholde sig til, inden forløbet er slut”, råder Lillian Gran.

1. ELEV-TIL-ELEV-FEEDBACK

På Dansborgskolen i Hvidovre træner dansklærer Kristoffer Wiedemann sine elever i at give hinanden feedback. Kristoffers elever har formuleret en række spørgsmål om den novelle, de arbejder med. Hver elev sender nu sine spørgsmål til sidemanden, som skal vurdere deres kvalitet. Det giver anledning til, at eleverne taler sammen om, hvad et godt spørgsmål er, og hvilke spørgsmål man kan stille om novellen for at få brugbar viden. Flere elever finder viskelæderet frem og ændrer i et par formuleringer.

“Formålet er at træne elevernes bevidsthed om, at der skal være kvalitet i det, de laver. Jeg vil gerne have, at de tænker over, om spørgsmålene er gode, og hvordan de kan blive endnu bedre”, forklarer Kristoffer, som har arbejdet med at klæde eleverne på til både at give og at modtage feedback, så det opleves som værdifuldt og brugbart for dem. Det kan nemlig være svært at skulle håndtere kammeraternes tilbagemeldinger, hvis de ikke kun er positive.

“Ved løbende at tale med eleverne om, at feedbacken til hinanden er en hjælp til at øge kvaliteten af deres arbejde, og at det skal foregå på en anerkendende måde, er der skabt et miljø i klassen, hvor eleverne er trygge ved at dele og vurdere hinandens arbejde,” fortæller han.

“Det kan godt være lidt hårdt at skulle give sine venner kritik. Derfor har vi snakket om, at

“

At få deres refleksioner giver simpelthen så meget brugbar viden om, hvor de er, og hvordan jeg bedst kan hjælpe dem videre.”

Ditte Christiane Jensen,
dansklærer

man skal tænke over, hvordan man gør det. Vi giver en 'kritiksandwich'. Altså, man husker at starte og slutte med dét, der er rigtig godt. Derimellem kan man sige, hvad der kan blive bedre,” fortæller Kristoffers elev Gina.

Selvom det ikke altid er nemt at give hinanden feedback, har eleverne ikke svært ved at få øje på udbyttet af det.

“Jeg husker det bedre, og det er nemmere at forstå, fordi vi siger det i et lidt yngre sprog,” forklarer Emma. Hendes klassekammerat Teodor supplerer: “Og så lærer man også bare noget andet af selv at skulle give feedbacken og ikke kun få den”.

2. INDIVIDUELLE FEEDBACKSAMTALER

“Man kan komme med idéer eller sige, at man gerne vil prøve noget, der er lidt sværere, og så finder hun det, der lige passer til én, så det ikke bliver så kedeligt”, forklarer Victor, der går i 6. klasse på Skolen på La Cours Vej på Frederiksberg, hvor han har haft Jette Pedersen til dansk.

For Jette har det været vigtigt at skabe tid og rum i undervisningen til at have små feedbacksamtaler med hver enkelt elev. Mens Jette har sikret sig, at resten af klassen er fordybet i forskellige danskfaglige aktiviteter, kalder hun på skift eleverne til sig. I de fem minutter, hver samtale varer, taler Jette og eleven om elevens individuelle læringsmål, arbejdet lige nu, og om der er noget, eleven har brug for fra Jette for fortsat at udvikle sig, lære og være motiveret. I løbet af et par lektioner når Jette at tale med alle klassens elever.

“Her når jeg helt tæt på hver enkelt af dem, og jeg får så meget brugbar viden tilbage

... Jeg lærte helt klart mest, når vi havde fået en forklaring, som ikke var for lang og detaljeret, og når vi så kom ud i små grupper med en avis og skulle løse nogle opgaver. Grunden til, at det virker bedst på mig, er, at vi ikke hele tiden sidder og lytter, men også kommer ud og laver noget. Det gør det nemmere at holde koncentrationen til sidst ...

Uddrag af refleksionsbrev

fra dem,” fortæller Jette. For feedbacken går begge veje. Både fra lærer til elev og fra elev til lærer. Jette efterspørger nemlig elevernes oplevelse af undervisningen og viden om, hvordan undervisningen virker på hendes elever.

“Jeg kan fx finde ud af, at det, jeg tror virker, måske ikke rammer dem. I forbindelse med værkstedsundervisningen blev jeg fx opmærksom på, at flere af dem faktisk savnede de fælles diskussioner. Jeg kan også spørge: Udfordrer jeg dig nok? Og hvordan kan jeg hjælpe dig til at nå længere?” fortæller hun.

Netop Jettes fokus på at udfordre alle er noget, eleverne lægger mærke til og sætter pris på. Klassekammeraterne Anna og Maja fortæller, at de især er glade for at få at vide, hvordan de kan arbejde videre med noget i deres næste opgave.

“Når man sidder alene sammen med Jette, og vi snakker mundtligt om, hvad der er godt, og hvad der kan blive bedre, så forstår jeg bare bedre, hvad det præcis er, jeg skal arbejde mere med næste gang,” slutter Maja.

FÅ MERE VIDEN

Læs mere om feedback i:

- EVA's rapport Motiverende undervisning
- Tæt på god undervisningspraksis på mellemtrinet. Rapporten beskriver fem elementer i motiverende undervisning, herunder feedback. Rapporten kan downloades gratis på eva.dk eller bestilles hos din boghandler.
- Feedback i skolen af Lillian Gran m.fl., Dafolo Forlag.

3. REFLEKSIONSBREVE FRA ELEVERNE

Eleverne i en 6.-klasse på Fuglsanggårdsskolen i Virum er vant til at reflektere over deres egen læring. Da de havde Ditte Christiane Jensen til dansk, skrev de jævnligt refleksionsbreve til hende - små breve, hvor eleverne enten ud fra et par spørgsmål eller mere frit selv reflekterede over deres læring og deres oplevelse af undervisningen.

I en periode arbejdede Dittes elever med nyhedsartikler og andre journalistiske genrer. Her gav hun hver enkelt elev grundig feedback på deres skriftlige produkter. Men på et tidspunkt i forløbet efterspurgte hun også selv feedback fra eleverne og bad dem derfor skrive refleksionsbreve til hende.

“Noget af det, der gik igen i brevene, var, at eleverne vurderede, at de havde svært ved reportagegenren. De skrev, at de gerne ville arbejde mere med denne del og selv prøve at skrive en reportage,” husker Ditte og uddyber:

“At få deres refleksioner giver simpelthen så meget brugbar viden om, hvor de er, og hvordan jeg bedst kan hjælpe dem videre”.

På baggrund af brevene udvidede hun forløbet med nogle uger og helligede mere tid til arbejdet med reportagerne. For når man spørger eleverne, må man også lytte til deres svar, gør hun opmærksom på.

“Jeg affejer aldrig noget af det, de kommer med. Måske kan det hele ikke lade sig gøre lige nu og her, men så husker vi det til senere,” slutter hun. /

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

Østbanegade 55, 3. sal
2100 København Ø

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser.

Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer - fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

